

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

(фахова профілізація «Народні інструменти»)

Спеціальність		B5 Музичне мистецтво
Галузь знань		B Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Ступінь вищої освіти		Бакалавр
Освітньо-професійна програма		Оркестрова майстерність
Курс		2
Семестр		3 – 4
Обсяг дисципліни (години / кредити ЄКТС)		120 годин /4 кредити ЄКТС
Статус дисципліни (обов'язкова / вибіркова)		Обов'язкова
Мова викладання		Українська
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, ім'я по батькові	Костогриз Сергій Олександрович
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	Кандидат мистецтвознавства, доцент
	Посада	Доцент кафедри народних інструментів України
	Профіль викладача, e-mail	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/folk-instruments-of-ukraine/Kostogryz.pdf sergii.kostogryz@num.kh.ua
Анотація		Навчальна дисципліна «Методика викладання спеціальних дисциплін» передбачає опанування здобувачами обсягу знань, історично сформованих теорій й методик, що направлені на вдосконалення майстерності викладання спеціального інструменту (баян, акордеон, бандура, балалайка, домра, гітара, цимбали), а також вдосконалення вмінь та навичок щодо специфіки вивчення творів композиторів від бароко до сучасності у процесі викладання.
Мета дисципліни		Формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти системи теоретичних знань і практичних умінь з методики викладання спеціальних дисциплін на народних інструментах, що функціонують у системі

	початкової мистецької освіти, а також розвиток педагогічного мислення й готовності до професійної викладацької діяльності.
Програмні результати навчання	ПРН3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності. ПРН8. Демонструвати музично-аналітичні навички під час створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій. ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом. ПРН13. Уміти здійснювати педагогічну діяльність. ПРН14. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті/виконавської майстерності. ПРН16. Виявляти розуміння фінансово-адміністративних принципів організації мистецьких заходів, закладів культури та музичної освіти. ПРН18. Застосовувати на практиці правила та норми охорони праці.
Загальні компетентності	ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК9. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями. ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК12. Здатність працювати автономно. ЗК19 Здатність дотримуватися професійних та етичних норм поведінки.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва. СК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності теорії та практики музичного мистецтва. СК5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення в теорії, історії та методології музичного мистецтва. СК11. Здатність оперувати професійною термінологією. СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
Професійні компетентності	ПК1. Здатність забезпечувати досягнення результатів навчання ПК2. Здатність до роботи з документами, що відображають та забезпечують освітній процес. ПК3. Здатність визначати рівень здібностей учнів.

Зміст навчальної дисципліни	<i>Тема 1.</i> Основні завдання і зміст дисципліни. Актуальні питання музичного навчання. <i>Тема 2.</i> Загальна характеристика комплексу музичних здібностей. Музичний слух: види, класифікації, способи розвитку, індивідуальні методики. <i>Тема 3.</i> Почуття ритму. Базові методики початкового навчання. <i>Тема 4.</i> Принципи роботи над ритмом у творах різних стилів. <i>Тема 5.</i> Музична пам'ять: види і способи розвитку. <i>Тема 6.</i> Музикальність. Артистизм. Сценічна витримка. <i>Тема 7.</i> Проблема звуковидобування. Економія рухів. Позиційна гра. <i>Тема 8.</i> Виконавське інтонування. Інтерпретація твору мистецтва <i>Тема 9.</i> Постановка як процес. Визначення понять. Типові приклади нераціональної постановки. <i>Тема 10.</i> Текстологічні та виконавські засоби музичної виразності та робота над ними у музичних творах. <i>Тема 11.</i> Основи аплікатури. Аплікатура як засіб виразності. <i>Тема 12.</i> Аплікатура. Головні аплікатурні правила та вправи. <i>Тема 13.</i> Особливості та основні закономірності постановки на струнних народних інструментах. <i>Тема 14.</i> Характерні прийоми звуковидобування. Послідовність вивчення прийомів гри. <i>Тема 15.</i> Динаміка й музична виразність. Поняття про основні динамічні барви та відтінки. Динамічний план твору. <i>Тема 16.</i> Фразування та артикуляція. <i>Тема 17.</i> Робота над музичним твором. Особливості роботи над музичним твором на різних етапах його вивчення. <i>Тема 18.</i> Загальні принципи раціонального підходу до перекладення.\ <i>Тема 19.</i> Методика проведення уроку з піаністом-початківцем. <i>Тема 20.</i> Процес роботи над музичним твором. Загальні принципи. <i>Тема 21.</i> Методи роботи на уроці та організація самостійної роботи учня. <i>Тема 22.</i> Типи крупних форм. Особливості будови. <i>Тема 23.</i> Сонатна форма: принципи роботи. Класична, романтична і сучасна і старовинна соната. <i>Тема 24.</i> Методичний аналіз музичного твору як творчий процес. <i>Тема 25.</i> Концертний виступ, умови успішного виконання. Сценічне хвилювання.
Види занять	Лекційні, практичні заняття, самостійна робота.
Методи навчання	Словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо); практичний метод (практичні заняття); наочний метод

	(метод демонстрацій); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування,); відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); самостійна робота.
Форми, методи та критерії оцінювання	Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. Поточний контроль (max 60 балів): тезування, анотування, складання реферату, усне опитування, активність під час аудиторних занять. Семестровий контроль (max 40 балів): екзамен. Умовою допуску до семестрового контролю є виконання програми освітнього компонента й отримання за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 20 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60. Із критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів поточного та семестрового контролю і послідовністю накопичення балів студентів ознайомлюють на першому аудиторному занятті та за посиланням https://docs.google.com/document/d/19AZa0ZAJe_VTyOF12pG_uwi7Q04I2yL0/edit?usp=sharing&ouid=114520142602574643901&rtpof=true&sd=true
Особливості та політики дисципліни	Під час вивчення навчальної дисципліни викладач та здобувачі комунікують завдяки таким засобам, як: Moodle, листування через e-mail, посилання на google диск, Messenger, Google Meet (відеотелефонний зв'язок), документи Google (онлайн-текстовий редактор). Від студентів очікується регулярне відвідування усіх видів занять згідно з розкладом. Порядок повторного проходження контрольних заходів та ліквідації академічної заборгованості визначено Положенням про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. Необхідною вимогою під час навчання є дотримання академічної доброчесності. В університеті панують взаємоповага, шанобливість, чесність.
Рекомендовані джерела інформації	Баран, Т. (2008). <i>Цимбали та музичний професіоналізм</i>. Афіша. Матвійчук, Л. Д. (2005). <i>Шлях до майстерності кобзиста</i>. НМАУ ім. П. І. Чайковського. Міхєєв, Б. (2002). <i>Акустичні закономірності звукоутворення на домрі</i>. ОНМЦ. Михайленко, М. П. (2003). <i>Методика викладання гри на шестиструнній гітарі</i>. Ровно.

	Стрілець, А. М. (2021). Концертно-педагогічний репертуар Харківської баянної школи в жанрово-стильовій динаміці. <i>Аспекти історичного музикознавства</i>, (22), 7–27. https://aspekty.kh.ua/vypusk22/22_aspekt_1_strilets.pdf Ткаченко, В. М. (2015). <i>Методичні рекомендації для студентів закладів вищої освіти культури і мистецтва (спеціалізація «Народні інструменти»): Гітарний стиль Р. Дієнса (на прикладі сюїти «Пам'яті Віла-Лобоса»)</i>. ХНУМ ім. І. П. Котляревського. Юрченко, О. (2015). <i>Жанрово-стильові засади професійного цимбального мистецтва України (Дис. канд. мистецтвознавства)</i>. Харків.
--	---

Силабус розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Методика викладання спеціальних дисциплін», затвердженої науково-методичною радою Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського, протокол № 9 від 26 червня 2025 року.